

az olvasó ajánlja

Szekáry Zsuzsanna

SOKKOLÓ ELSŐKÖTET, ÉLETSZAGÚ LÍRA

Dezső Kata *Akiket hazavártak* című debütötete mellbevágó élményt nyújt, mondjuk ki, sokkol. Többször is meg kellett néz-nem a könyv hátoldalán, hogy biztos egy huszonkét éves lány verseit olvasom-e, ez az egyedi hang, sajátos stílus ugyanis az elsőkötetesekre ritkán jellemző. A versek olvasása közben Nemes Nagy Ágnes ugrott be, ő írt még a magyar nőalkotók között ilyen markánsan. Lehet, hogy egy új Nemes Nagy Ágnessel van dolgunk? Az idő eldönti. Azt viszont ki kell emelni, hogy a kortárs, fiatal lírikusok között egyre több az erős női hang (Izsó Zita, Horváth Veronika, Pejin Lea, Kali Ágnes, Deres Kornélia).

A szerző profi, elkerüli a kezdő költők gyermekbetegségeit, ugyanakkor mellőzi a koravén

manírosodást és pózt, ettől válik hitelessé, és érezzük sajátunknak is a versekben megjelenő problémákat. Inkább szabadversek találhatók a kötetben, de előfordulnak kötött formák is, csak hogy az olvasó, na meg a szakma lássa, ehhez is ért a költő, nem tartja avított dolognak, sem gúzsna az ilyen típusú verselést.

Ahogy Dezső Kata sem finomkodik, én sem teszem, így ki mondom, hogy ez egy kemény és nehéz kötet, idő kell hozzá, amíg az ember magához tér az elolvasása után.

Ingovány című versének első sorait idézem: „Ahogy a babák anyákat szülnék, / elkerülhetetlen jót és szépet mondani

arról, / mennyire ösztönös a termékenység, / és mennyire kénszagú egy abortusz.”

A kötet egyik karakterizáló viszonyrendszerét az anya-gyermek kapcsolat adja, amelyben az anya elmulasztott cselekedeteit a gyermek viszi véghez. Itt még érezhető a versekben bujkáló gyermek képe, aki kénytelen volt túl korán felnőni és viselni e helyzet minden terhét.

A szerző drámaian nyit ablakot a privát szférájára, s már a kötetindító versben arculsapja az olvasót: „Apám nálam a sörösdoboznak / örült, démonai verekedtek, / lila-zöld emlékeket okoztak / a borszagban síró gyerekeknek.” (Eredő)

Miközben küszködik generációjának problémáival, a kapcsolati buktatókkal és önön útjának megtalálásával, bepillantást nyerünk a falusi közösség mindennapjaiba is. A szülőhelyhez való kötődés és egy szebb élet reményében való elvagyódás kettőssége ismerős helyzet a huszonegyedik század magyar és erdélyi magyar társadalmának. Dezső Kata ezt is megjeleníti.

Buborék című versében társadalomkritikával találkozunk, ami fiatal költők esetében manapság gyakori: „Mindenki magára figyel, / nem a közös jóra, / érdekközösségekbe, nem családba születnek a gyerekek, / lusták vagyunk a társadalmilag elfogadott / jellemvonások elsajátításához.”

A magányra és az egymástól való elidegenedésre tökéletes költői kép a vers folytatása:

„A karácsonyi ölelések alatt egymás / hitvány tüdejét tartjuk melegen a kezeinkkel.”

Dezső Kata nem véletlenül részesült több díjban is, élmény volt elmerülni a felzaklató, életszagú verseiben, amelyekben a sötét hangulat ellenére szüntelenül ott bujkál a remény, hogy később minden jobb lesz.

Dezső Kata: *Akiket hazavártak* – Előretolt Helyőrség Íróakadémia, Budapest, 2017

kritika

A SZIKLAHITŰ KIRÁLYRÓL, GYERMEKEKNEK Miklóssi Szabó István

Mondják, a hit képes hegyeket is megmozgatni. Esetünkben képes volt egy kis faladába egy Szent László korából származó vitézt (Szór Manó) elrejtteni, akit egy rosszcsont kisfiú (Zete) ébreszt föl ezeréves álmából, hogy mesebeli utazásra induljon vele. Muszka Sándor meseregénye Szent László korába röpteti vissza az olvasót, izés-tréfás, székeles mondataival nemcsak a gyerekekhez szól, hanem a felnőtt olvasóhoz is.

A Székelyföldi Legendárium nevű projekten belül megjelent könyv nagy sikerének titka a gondos kivitelezés is: a művet Gyöngyössy János illusztrálta pazarul. Fontos kiemelni az illusztrátori munkát, mert ebben az esetben a szöveg és a képi világ teljes egészében kiegészíti egymást. Akárcsak a két szereplő is: Zete a hitetlenkedő, hetyke, gúnyolódó kisfiú, akinek inába száll a bátorsága, amikor Szór Manó, a kissé mogorva öreg (de időtlen), nagy szakállú, köpcös, ellentmondást nem tűró vitéz ezeréves időutazásra, Szent László korába hívja.

A két részből álló mű első felét alkotja a meseregény. Bőséges anyagforrás, a Szent László mondatár állt a szerző rendelkezésére. De nem csupán a legendatár, hanem a képzőművészeti anyag is az: Szent László az egyik leggyakrabban ábrázolt alakja a magyar történelemnek, legyen szó kápolnák, templomok szentképeiről vagy kúriák, kastélyok, városok falfestményeiről.

A második rész Szór Manó képes krónikája Szent Lászlóról. Részletes leírása ez a király gyermekkorának, trónra jutásának, csatáinak, legendáinak, csodatételeinek. Egy példa a szövegből: „1083-ban, amikor László király Szent Istvánt szentté avattatta, az államalapító székesfehérvári sírjának fedőkövét semmiképpen nem bírták megmozdítani. Végül egy szentéletű apáca tanácsára László szabadon engedte unokatestvérét, a bebörtönzött

kezésére. De nem csupán a legendatár, hanem a képzőművészeti anyag is az: Szent László az egyik leggyakrabban ábrázolt alakja a magyar történelemnek, legyen szó kápolnák, templomok szentképeiről vagy kúriák, kastélyok, városok falfestményeiről.

Salamont, és csak ekkor, a családi béke helyreállításával tudták elmozdítani a sírkövet”.

Érdekességként megemlíthető (szerepel a kötetben is, bár nem ebben a formában), hogy a legújabb kutatások már Sir Lancelot-tal is kapcsolatba hozzák a magyar királyt. Ugyanis az Artúr királyt övező legendákhoz szorosan kapcsolódó mitikus alak csak az 1200-as években tűnik föl Artúr mitológiájában, holott az angol király (már ha létezett) az 500-as évek körül uralkodhatott. Úgy tűnik, Sir Lancelot alakja éppenséggel Szent László alakját veszi alapul, szövődik bele Artúr mondakörébe.

Szent László 1095-ben hunyt el. A legenda szerint a testét hordozó szekér magától, lovak nélkül eredt útnak Nagyvárad irányába, végső nyughelyére. E könyv által pedig Szent László elindult a gyermekek szívébe.

Muszka Sándor, Gyöngyössy János: *A sziklahitű király*. Visus Kulturális Egyesület, Székelyudvarhely, 2017

Az igazszívű király (Mátys király legendáriuma - előkészületben): A Corvinák

LAPSZÁMUNK SZERZŐI

Bagi Iván (1976, Budapest) humorista, író
Balázs K. Attila (1973, Barót) író, költő
Bálint Tamás (1985, Székelyudvarhely) költő, közgazdász
Boér Géza (1952, Torja – 1989, Kézdivásárhely) költő, pedagógus
Borcsa János (1953, Kézdivásárhely) irodalomkritikus, tanár, könyvkiadó
Böszörményi Zoltán (1951, Arad) költő, író, szerkesztő
Horváth László Imre (1981, Budapest) író, költő
Juhász Béla (1950, Arad) költő, író, pedagógus, szerkesztő
Károly Dorina (1996, Körömend) költő, író
Kozma Attila (1977, Kovászna) színész, humorista
Miklóssi Szabó István (1977, Sepsiszentgyörgy) író
Oláh András (1959, Hajdúnánás) költő, író, pedagógus
Péter Beáta (1982, Csíkszereda) teatrológus, újságíró
Sántha Attila (1968, Kézdivásárhely) költő, író, irodalomtörténész
Sára Péter (1942, Kőtegyán) publicista
Szekáry Zsuzsanna (1986, Budapest) képzőművész, kulturális újságíró
Varga Melinda (1984, Gyergyószentmiklós) költő, szerkesztő
Zelk Zoltán (1906, Érmihályfalva – 1981, Budapest) költő, író
Zsille Gábor (1972, Budapest) költő, műfordító, publicista, polonista, szerkesztő

Lapszámunkat Gyöngyössy János történeti grafikus (1955, Székelyudvarhely) műveivel illusztráltuk.